

milda ansiktet tyckes mig som en personifikation af Malingsbo. Lifvet har handskats hårdt med dem bägge, men de ha bevarat sin själen och sina ögon klara.

Maj Lagerheim.

Kvinnorna och den stora fredskongressen.

Året 1899, Haagkongressens år, framvisade bland annat märkligt en storartad, ännu enastående sammanslutning af världens kvinnor. En solidaritetskänsla, ett gemensamt lifsintresse, sådant som kan väckas i tider af hotande fara eller hoppfull förväntan, skapade and mellan dem från land till land, från världsdel till världsdel. I nitton land höllos på inalles 565 platser nästan på samma dag kvinnoförsamlingar, hvilka förenade sig om en skrifvelse till den då nära stundande kongressen samt hvar för sig antogo resolutioner, kraftigt anbefallande åt denna arbetet för den stora sak, som kallat den samman.

Initiativet till denna jättedemonstration utgick från en energisk tyska, fru Margarete Selenka i München, och det världsomfattande företaget organiserades förvånande raskt. Ehuru idén strax efter bekantgörandet af det famösa tsarmanifestet uppstått hos fru Selenka, kunde den egentliga internationella organisationen ta sin början först i mars 1899; men redan den 15 maj, tre dagar före kongressens öppnande, kunde demonstrationen aflöpa. De influenta resolutionerna jämte det ofvannämnda memorandum öfverlämnades af fru Selenka personligen till kongressens president, von Staal.

I en på tyska, franska och engelska affattad bok har fru Selenka sammanställt alla de dokument, som berörde saken i fråga, samt försett dem med en längre inledning, hvilken icke blott redogör för denna rörelses specialhistoria utan äfven på ett klart utredande sätt, med både värme och logik behandlar fredsfrågan särskildt i sammanhang med kvinnorna och kvinnorörelsen. Till tjänst för öppna vedersakare och ljumma anhängare inlåter hon sig dessutom på det brydsamma problemet om den med sådan glans iscensatta men numera tämligen ringaktade kongressens betydelse. De sista par årens tilldragelser ha gjort hvad de kunnat för att dementera den, men författarinnan söker påvisa hur fåviskt det är att vänta sig skörd, så fort kornet myllrats ned i jorden. För henne står detta

möte som en af historiens mest epokgörande tilldragelser, och hon förnekar med åberopande af preciserade fakta, att kongressens resultat rimligtvis skulle kunnat förhindra de krigsskandaler vi nyligen fått bevittna i Asien och Afrika. Det är möjligt, att hon har rätt — vi häruppe ha ju af särskilda anledningar en smula svårt att hysa någon riktig respekt för tillställningen. För oss faller det sig naturligt att instämma med den finska studentskan, som jag en gång hörde förneka det gamla ordet *ex oriente lux*: »Ljuset kommer inte från öster». Men fru Selenkas uppfattning är praktiskt mera värd, ty den inger mod och väcker förtröstan.

Det är af intresse att bläddra igenom de sympatiadresser, som på den stora majdagen växlades mellan världens kvinnor. Somliga af dem ha vi redan i sammanhang med referatet öfver Stockholmsmötet omnämnt och citerat. En del äro här återgifna i facsimile, så t. ex. ett blad med de mest förvirrande hieroglyfer från Tokio och ett egenhändigt tyskt poem af Rumäniens vittra drottning, Carmen Sylva. Första strofen af den med ganska svårläst piktur skrifna dikten lyder:

Für's Vaterland! Für's Vaterland
sind unsre Söhne! Nicht
das Blut, das unsre Blut, die Hand,
der Geist, die Kraft, die Pflicht —

Poeter pläga äljes med särskild emfas betona, att det är just sina söners blod fosterlandet kräfvat, men det synes mig, att mycket talar för Carmen Sylvas humanare åskådning.

* * *

I år har demonstrationen upprepats, men icke den 15 utan den 18 maj, årsdagen af fredskongressens öppnande. Tillslutningen var denna gång icke fullt så liflig. Detta får till stor del tillskrifvas den omständigheten, att England, som förra gången bidrog med största kontingenten, af närliggande skäl måste hålla sig tyst. Äfven Japans kvinnor drogo sig undan. Det »kulturella» härnadståget mot Kina hade ingifvit dem ett så starkt misstroende till alla västerländska fredssträfvanden, att de icke längre ville ansluta sig till några sådana. Det kvinnoförbund, som de stiftade i sammanhang med demonstrationen 1899 och hvilket räknar åtskilliga tusen medlemmar, ägnar sig numera närmast åt socialt framstegsarbete. Där emot ha Kaplandets kvinnor slutit sig till rörelsen. Deras gripande resolution säger bland annat:

»Vi Sydafrikas kvinnor, hvilkas land ligger sargadt och blödande i följd af det fasansfullaste krig, vi förena våra röster med dem som höjas från kvinnor öfver hela världen i högtidlig protest mot nationernas fortfarande vädjan till detta det förfärligaste af alla afgörelsemedel: svärdet.

Våra hjärtan uppröras af kval öfver den förstörelse, som har öfvergått lyckliga hem, öfver den fångenskap, som hotar våra olyckliga systrar och deras späda barn och i hvilken tusentals af dem försmäkta till döds. Öfver död och sjukdom och stympning, som drabbat våra kämpande bröder, öfver det blod och de tårar, som nu i tjugo långa månader fuktat vår mark.

Genom bitter erfarenhet veta vi, att krigets fasor äro för fruktansvärda, krigets synder och skändligheter för himmelsskriande, dess vanvett för uppenbart och dess böter för höga, för att vi skulle kunna annat än lidelsefullt resa oss mot det i mänsklighetens och kristendomens namn, samt djupt beklaga, att den af Haagkongressen fastslagna skiljedomsprincipen så samvetslöst ignoreras.»

Meningen är, att dessa majförsamlingar allt framgent skola upprepas hvarje år för att vidmakthålla och utveckla den så lyckligt inaugurerade sammanslutningen. Fru Selenka inlämnade i somras till *International Council's* exekutivkomité vid dess session i Haag en skrifvelse med anhållan, att detta mäktiga, starkt organiserade förbund måtte uppsätta företaget på sitt arbetsprogram och dymedelst betrygga dess framtid.

K. J.

Ett kvinnosaksmöte i delo med polismakten.

I Berlins kvinnosaksvärld har nyligen ett litet Dramatiskt intermezzo utspelats, dess bättre tämligen enastående inom den vanligen så lugnt förlöpande företeelse i vår tids sociala lif, som kommer under benämningen kvinnorörelsen.

3—6 oktober hade det af fru Minna Cauer, jur. dr. Anita Augspurg och andra framstående tyska kvinnor nybildade förbundet, »Verband der fortschrittlichen Frauenvereine», inbjudit allmänheten till sitt första offentliga möte. Detta sammanträdde i en af riksdagshusets salar och var till trängsel besökt af kvinnor af alla stånd och åldrar men också af många män: representanter för pressen, riksdagsmän, präster, ja till och med officerare. Förbundets ordförande, fru Cauer, höll hälsningstalet, hvari hon lämnade

A64.4